

گزارشی از حضور ایران در
سی و چهارمین نمایشگاه بین المللی کتاب
پاریس 1393

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زیر نظر :
امیرمسعود شہرام نیا

به کوشش :
علی عاشوری

طراح و صفحه آرا:
محمدعلی احمدوند

فهرست

۸	مقدمه
۸	نشر در فرانسه
۱۱	ویژگی‌های نمایشگاه کتاب پاریس
۱۳	معرفی نمایشگاه سی و چهارم
۱۳	بازار حقوق آثار تصویری و بصری
۱۴	مرکز خرید و فروش کپی رایت
۱۴	میدان هنر
۱۴	فعالیت‌های غرفه ایران
۱۷	به روایت عکس

سرآغاز

موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران در راستای سیاست‌های معاونت امور فرهنگی هر ساله در تعدادی از نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب در دیگر کشورها حضور می‌یابد. معرفی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، معرفی تازه‌های نشر در کشور به دیگر ناشران و تعامل فرهنگی از مهمترین اهداف این حضور است. کتابچه پیش رو گزارش اجمالی از حضور این موسسه در سی و چهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب پاریس است که ۱ تا ۴ فروردین ماه ۱۳۹۳ در کشور فرانسه برگزار شد. در این گزارش سعی شده است تا اطلاعات مختصری در مورد حوادث و فعالیت‌های ایران در این نمایشگاه ارایه شود.

موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران

مقدمه

پاریس در ذهن ما ایرانی‌ها از یک مفهوم فرهنگی برخوردار است. این مفهوم بویژه برای اهالی فرهنگ و هنر ملموس‌تر است. آنها که اهل رمان و داستان هستند، در اولین ورود، کوچه پس‌کوچه‌های های تنگ و تاریک و مفاهیم اخلاقی و انسان‌دوستانه خلق شده توسط «ویکتور هوگو» در رمان «بینوایان» و «گورپشت نتردام» را از ذهن می‌گذرانند. آنها که اهل تاریخ و انقلابند در اولین ورود ناخودآگاه به یاد «نوفل لوشاتو»، «امام خمینی (ره)» و «انقلاب اسلامی» می‌افتند. هرچه هست پاریس همواره یک شهر فرهنگی بوده و هست. از جمله رخدادهای فرهنگی این شهر نمایشگاه کتاب پاریس است که برای سی و چهارمین سال متوالی در این شهر برگزار می‌شود. آخرین دوره آن از یکم تا چهارم فروردین ماه سال جاری در این شهر برگزار شد و موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران برای چهارمین بار در این نمایشگاه حضور یافت. گزارش ذیل چکیده کوتاهی از این نمایشگاه است.

نشر در فرانسه

فرانسه به طور سنتی از کشورهای صاحب سبک در حوزه نشر کتاب به شمار می‌رود که بخش عمده‌ای از این توانایی و شهرت به سابقه تاریخی شرکت‌های

انتشارات در این کشور باز می‌گردد. درآمد بخش نشر در این کشور در سال ۲۰۱۱ حدود ۴ میلیارد و ۵۰۰ میلیون یورو بوده است که ۲۳ درصد این رقم از محل صادرات کتاب به کشورهای فرانسه زبان بوده است. در همین سال بیش از ۸۱ هزار عنوان کتاب در این کشور منتشر شده است که از این تعداد ۴۰ هزار عنوان آن جدید بوده است. در ۵ سال گذشته تعداد عناوین منتشر شده بیش از ۶ درصد افزایش داشته و در ۲۰ سال گذشته کتاب‌های تألیفی دو برابر شده است. سالانه بیش از ۱۰ هزار عنوان از کتاب‌های فرانسه به دیگر زبان‌ها ترجمه می‌شود که از این حیث بعد از زبان انگلیسی مقام دوم را دارد.

فروش در سال ۲۰۱۱: بیش از ۴ میلیارد و ۵۰۰ میلیون یورو

صادرات: حدود ۲۳ درصد درآمد بند یک از محل صادرات به کشورهای فرانسوی زبان بوده است.

تعداد عنوان منتشره در سال ۲۰۱۱: ۸۱ هزار عنوان
تعداد عنوان جدید: ۴۲ هزار عنوان در سال

درآمد بر حسب بخش‌ها:

کتاب‌های مدرسه	۱۵/۵ درصد
علوم اجتماعی و علوم انسانی	۴ درصد
حقوق	۳/۴ درصد
داستان و رمان	۲۶/۲ درصد
کتاب‌های کودک	۱۴ درصد
کتاب‌های کمیک	۵/۵ درصد
علوم و فنی	۳/۲ درصد

کتاب‌های تصویری و کاربردی ۱۶ درصد
موارد دیگر ۹/۲ درصد

کتاب با جلد شومیز از ۶۰ سال پیش در فرانسه رواج یافت. امروزه (سال ۲۰۱۱) ۲۴ درصد کتبی که در فرانسه فروخته میشود با جلد شومیز یا همان جلد نرم است و به شدت در حال گسترش است.

سالانه بیش از ۱۰ هزار عنوان از کتابهای فرانسه به دیگر زبان‌ها ترجمه و منتشر می‌شود که از این حیث بعد از زبان انگلیسی مقام دوم را دارد.

همچنین سالانه بیش از ۱۰ هزار عنوان از دیگر زبان‌ها به فرانسه ترجمه می‌شود. تقریباً ۲۰ درصد تازه‌های کتاب فرانسه به کتب ترجمه شده از دیگر زبان‌ها اختصاص دارد.

ب) نشر در فرانسه عمدتاً به بخش خصوصی تعلق دارد. ناشران دولتی عمدتاً موزه‌های بزرگ یا دانشگاه‌ها هستند که کلاً ۳ درصد کل نشر کشور را در اختیار دارند.

اگرچه نشر در کشور فرانسه کاملاً در اختیار بخش خصوصی قرار دارد اما علاوه بر یارانه‌های دولتی به طرق مختلف دیگر نیز دولت به این بخش کمک می‌کند. بویژه کتاب‌هایی که توسط «مرکز ملی کتاب» منتشر می‌شود.

نشر و تولید کتاب در فرانسه در یک چهارچوب قاعده‌مند و منظم شامل نظام حقوقی و چهارچوب اقتصادی و کپی رایت که تاریخ آن به ۲۵ سال قبل باز می‌گردد و

یک عنصر مهم در فرایند نشر است عمل میکند رعایت حقوق اخلاقی و مالکانه اساس این سیستم است. مفهوم «مالکیت ادبی» رابطه ناشر و نویسنده را تنظیم و تا حد ممکن متعادل کرده است. مالکیت ادبی منجر به ظهور آژانسهای ادبی شده است.

توزیع کتاب در فرانسه هم از طریق کتاب فروشی‌های کوچک و هم کتابفروشیهای بزرگ انجام می‌شود. کتاب فروشی‌های بزرگ مانند فروشگاه فنک (FNAC) و هایپر مارکت در فرانسه بسیار مشهور هستند.

نظام قیمت‌گذاری ثابت کتاب در سراسر کشور از ۳۰ سال پیش به صورت قانون در آمده است از این رو کتاب در همه جای کشور به یک قیمت به فروش میرسد. این امر باعث رقابت ناشران در ارائه کتاب‌هایی با کیفیت بالاتر و کنترل قیمت‌ها شده است. اخیراً تحقیقی به سفارش وزارت فرهنگ فرانسه انجام شده است که نشان می‌دهد از حدود ۳۰ سال پیش رشد قیمت کتاب نسبت به دیگر کالاهای مصرفی بسیار کمتر بوده است اما تولید عناوین جدید در این ۳۰ سال دو برابر افزایش داشته است.

در حوزه نشر دیجیتال، با اینکه هنوز در مراحل ابتدایی است اما ۲ درصد کل بازار کتاب را در این کشور در دست دارد.

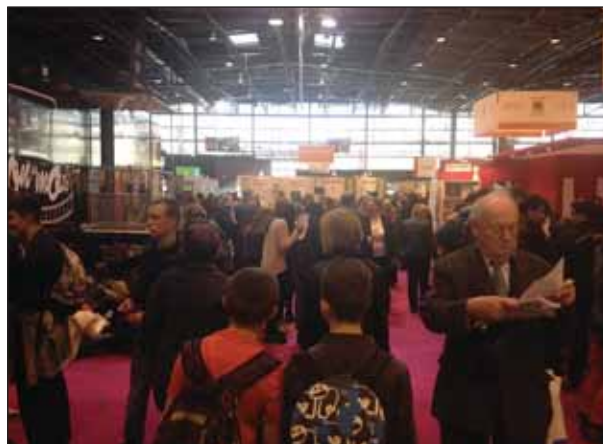
ویژگی‌های نمایشگاه کتاب پاریس

نمایشگاه کتاب پاریس هر ساله در روزهای پایانی

اسفند یا اوایل فروردین ماه در محل نمایشگاه بین‌المللی پاریس واقع در دروازه ورسای برگزار می‌شود. اگرچه ساختار اصلی نمایشگاه مانند دیگر نمایشگاه‌های کتاب در اروپا است اما این نمایشگاه دارای ویژگی‌هایی است که آن را کمی از دیگر نمایشگاه‌ها متمایز می‌سازد.

برخلاف نمایشگاه‌هایی مانند فرانکفورت، لندن یا بلونیا در این نمایشگاه مستقیماً به فروش کتاب پرداخته می‌شود و از این رو هر ساله بیش از ۱۶۰ هزار بازدیدکننده دارد. بازدیدکنندگان نمایشگاه نیز براساس یک جدول زمان بندی شده مجاز به بازدید هستند. مثلاً روز اول نمایشگاه اختصاص به مدارس و دانش‌آموزان دارد. یا مثلاً افراد بالای ۶۵ سال فقط روز آخر مجاز به بازدید هستند. بلیط نمایشگاه به مبلغ ۱۰ یورو به فروش می‌رسد که البته برای افراد زیر ۱۸ سال، دانشجویان زیر ۲۶ سال و افراد ۶۵ سال به بالا رایگان است به شرط آنکه از قبل برای بازدید ثبت‌نام کرده باشند. برای دانش‌آموزان بن‌های خرید کتاب به مبلغ ۸ و ۱۲ یورویی در نظر گرفته شده که در مدارس توزیع می‌شود و از طریق بانک قابل وصول است.

از ویژگی‌های دیگر این نمایشگاه حضور پررنگ نویسندگان برای امضاء کتاب است به نحوی که علاقه‌مندان ساعت‌ها در صف ایستاده تا نویسنده مورد علاقه خود را ملاقات نمایند. نمایشگاه کتاب پاریس همیشه دو میهمان ویژه دارد، یک کشور و یک شهر و این یکی دیگر از ویژگی‌های این نمایشگاه است.

معرفی نمایشگاه سی و چهارم

سی و چهارمین دوره نمایشگاه کتاب پاریس از تاریخ ۴ فروردین ۹۳ در محل دائمی نمایشگاه‌های تجاری شهر پاریس واقع در دروازه ورسای برگزار شد. در این نمایشگاه بیش از ۱۱۰۰ ناشر از ۴۵ کشور دنیا حضور یافته بودند. مهمان ویژه این نمایشگاه کشور آرژانتین و نویسندگان شهر شانگهای بودند. در جوار نمایشگاه فعالیت‌های دیگری به شرح ذیل بر پا شد:

بازار حقوق آثار تصویری و بصری

یکی از ابتکارات نمایشگاه کتاب فرانسه راهاندازی بازار فروش رایت به تولیدکنندگان آثار سمعی و بصری است. متولی این بازار که برای پنجمین سال متوالی در جوار نمایشگاه پاریس برپا شد انجمن ناشران فرانسوی زبان (SOELF) است. سازگار این بازار به این صورت است که این انجمن هر ساله یک کاتالوگ از حدود ۳۰ اثر برجسته که قابلیت اقتباس برای سینما یا تلویزیون را دارد تهیه میکند و هر اثر به طور مفصل معرفی میشود و نکات برجسته آن که قابلیت سینمایی شدن دارد را برجسته میسازد. یک ماه قبل از نمایشگاه آن را برای تولیدکنندگان سینما و تلویزیون میفرستد و در صورت استقبال تهیه کننده در روز مورد نظر یک قرار ملاقات نیم ساعته برای وی با ناشر کتاب فراهم میکنند در سال جاری این رخداد در روز ۱۸ مارس برگزار شد.

مرکز خرید و فروش کپی رایت

حدود ۴۰ درصد آثار ادبی که در فرانسه فروخته می‌شود از دیگر زبان‌ها ترجمه می‌شود. بنابر این فرانسه بازار خوبی برای ناشران خارجی است تا آثارشان را در آنجا عرضه کنند و کپی رایت آن را در اختیار ناشران فرانسوی قرار دهند. در سال گذشته بیش از ۴۰ کشور در این مرکز حضور یافتند. در این مرکز ناشران بایکدیگر مذاکره کرده و آثارشان را برای ترجمه یا فروش عرضه می‌کردند.

دفتر بین‌المللی نشر فرانسه (BIEF) همواره آژانسهای ادبی فرانسه را برای توسعه نشر فرانسه در دیگر کشورها مورد حمایت قرار می‌دهد.

میدان هنر

میدان هنر از جمله ابتکارات نمایشگاه کتاب پاریس است که در سال جاری برای دومین بار به اجرا درآمد این بخش در حقیقت محلی بود برای خرید و فروش کتابهای عتیقه، خطی، نامه‌های قدیمی یا مجموعه‌ها و آثار چاپ اول، بسیاری از مجموعه‌دارها و موزه میهمانان این بخش بودند. یک هنرمند ایرانی مقیم پاریس نیز در این بخش حضور داشت.

فعالیت‌های غرفه ایران

در سی و چهارمین دوره این نمایشگاه بیش از ۱۱۰۰

ناشر از ۴۵ کشور از جمله ایران حضور یافته بودند. غرفه ایران به متراژ ۲۸ مترمربع (۲۰ متر موسسه و ۸ متر خانه کتاب) در جوار غرفه‌های عربستان، تونس، الجزایر و مراکش قرار داشت. در این غرفه بیش از ۴۰۰ عنوان کتاب از ناشران مختلف در موضوعات مختلف ایران‌شناسی، هنر، اسلام، قرآن، ادبیات کلاسیک، معاصر، داستان، کودک و نوجوان و ... به نمایش گذاشته شده بود. همچنین آثار منتشره توسط خانه کتاب نیز در غرفه این موسسه به نمایش گذاشته شده بود.

در مدت ۴ روز برپایی نمایشگاه علاوه بر معرفی نشر ایران، نمایش کتاب و معرفی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ملاقات‌های متعددی با ناشران دیگر کشورها و مسئولان نمایشگاه‌های کتاب برگزار شد که موفق‌ترین آنها به شرح ذیل است:

- توافق با رئیس نمایشگاه کتاب دوحه قطر برای تبادل غرفه رایگان: این توافق طی ملاقات با رئیس نمایشگاه کتاب دوحه، آقای عبدالله ناصر انصاری انجام شد. براساس توافق انجام شده نمایشگاه کتاب دوحه در سال جاری ۳۶ مترمربع فضای رایگان به همراه ۳ نفر ناشر با تمام امکانات هتل و پذیرایی در اختیار ایران قرار خواهد داد. لازم به ذکر است که ایران در سال ۲۰۱۲ میهمان ویژه این نمایشگاه بوده است.

- توافق با نمایشگاه کتاب الجزایر برای تبادل غرفه رایگان: این توافق طی ملاقات با معاون نمایشگاه کتاب الجزایر آقای محمد ایگورب صورت گرفته است. طی این توافق نمایشگاه مذکور بری اولین حضور

ناشران ایرانی ۲۰ مترمربع غرفه رایگان در نظر خواهد گرفت. نمایشگاه کتاب الجزایر تاکنون ۱۸ دوره برگزار شده است و سالانه بیش از ۱ میلیون و پانصد هزار بازدیدکننده دارد. در دوره گذشته این نمایشگاه بیش از ۴۴ کشور حضور داشته‌اند.

این نمایشگاه با توجه به اینکه ایران تاکنون نتوانسته است در نمایشگاه کتاب قاهره حضور یابد از اهمیت زیادی در شمال آفریقا برخوردار است و در حقیقت می‌تواند جایگزین نمایشگاه مذکور باشد.

• توافق با نمایشگاه کتاب مسقط برای تبادل رایگان: این توافق با مدیر اجرایی نمایشگاه کتاب مسقط انجام شده است.

• توافق با کتابفروشی «ابن رشد» در پاریس برای ارائه کتب ایرانی: این کتابفروشی که با مدیریت خانم دکتر نجاه میلاد اداره می‌شود در خیابان سن جرمن پاریس و نزدیک به انستیتوی جهان عرب قرار دارد. نامبرده آماده معرفی ناشران ایرانی و ارائه کتب شاخص ایرانی در این کتابفروشی است. نامبرده متقاضی حضور در نمایشگاه کتاب تهران نیز شده است.

• غرفه جمعی ایران: هر ساله موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران به صورت مستقل در نمایشگاه کتاب پاریس حضور می‌یابد که طی مذاکرات صورت گرفته با معاون نمایشگاه پیشنهاد وی بر این است که اگر ایران به صورت غرفه جمعی (با حضور چند ناشر) در این نمایشگاه حضور یابد از تخفیف‌های ویژه برخوردار می‌شود.

در مجموع نمایشگاه کتاب پاریس (علیرغم هزینه‌های آن که براساس مترآژ مربع از فرانکفورت گرانتر است) نمایشگاه مفیدی است. کتاب‌های ارائه شده در این نمایشگاه توسط ناشران فرانسوی به لحاظ طراحی، کتاب‌آرایی و چاپ از کیفیت بسیار بالایی برخوردار است و می‌تواند در خلق ایده برای ناشران ایرانی بسیار مفید واقع شود.

در این نمایشگاه به فروش مستقیم کتاب پرداخته می‌شود که با انتخاب و جمع‌آوری کتب مناسب می‌توان علاوه بر توسعه کتاب و فرهنگ ایران بخشی از هزینه‌های نمایشگاه را نیز جبران کرد و این کار می‌تواند با هدایت و حمایت اندک توسط موسسه نمایشگاه‌ها به یک ناشر خصوصی نیز واگذار شود.

به روایت عکس

